

Torppariliikkeemme kehittymisen syitä

Kirjoitti

Aatto Sirén

Helsinki,
Työväen Sanomalehti O.-Y.

Helsinki, Työväen kirjapaino, 1909.

Sisällys:

	Sivu.
I. Johdannoksi	5
II. Maanviljelyskiinteistöjemme pääoma-arvo ja tuottavuus	7
III. Vuokraolojen kärjistyminen	11
IV. Maaorjat heräävät	17
V. Kehitystä edelleen	26

I.

Johdannoksi.

Yrittäessämme luoda edes vaillinaistakaan kuvaa maatyöväestömme ja eritoten torppariliikkeemme pääasiallisimmista kiihottimista, pitäsi selostaa maataloudellisen kehityksemme yhtäjaksoinen esitys, ei ainoastaan vuosikymmeniä vaan vuosisatoja taaksepäin. Etenkin maatyöväestömme verrattain äkillinen valveutuminen pääasiallisimmin suurlakon jälkeisenä aikana, josta porvaristomme on löytävinään yksinomaan aiheen esittää teennäisiä valveutumissyitä: Sosiaalidemokratisen puolueen muka järjestetyn kiihotuksen ansiona, vaan ei olevien olojen pakottamana, olisi torppariliikkeemme kaikkineen vaiheineen kehittynyt. Näitä kuin muitakin järjettömiä väitteitä kumotessa olisi mieluinen tehtävä selostaa taloudellisen kehityksemme aikaisempia vaiheita, asutuksen leviämisen ja maaomaisuuden yksityisomaisuudeksi riistämisen päivistä lähtien, josta nähtäisiin, että niin nykyinen maanomistajaluokkamme kuin tilaton maalaisväestömme torppareineen ja mäkitupalaisineen on tuon pitkän taloudellisen kehityksen tahdotonta tulosta, eikä suinkaan kehitystä ohjaavia tekijöitä, kuten porvarimme tahtovat väittää.

Niin mieluista kuin olisikin tuon kehityksen seuraaminen ei se käy päinsä tämän kirjasen puitteissa. Tyydyn tässä

torjuakseni porvarien väitteitä esittämään ainoastaan eräitä harvoja seikkoja, jotka välittömästi ja lähempää liittyvät maatyöväestömme valtavaan herätykseen.

Jo vuosisatoja sitten voidaan tarppariasutusta havaita kehittyneen vanhemman asutuksen omistamalle maalle. Aikojen kuluessa tämä torppariasutus kuitenkin muuttuu talollisasutukseksi. Vasta 1600-luvulla, samalla kun syntyi aatelinen suurviljelys, kehittyi torpparilaitos vakinaiseksi. Aatelismiehet perustivat torppia saadakseen työvoimia kartanoidensa hoitamista varten. Ja jo 1700-luvun alulla oli tällaisten torppien luku kasvanut tuhannen vaiheilla. Muunlaisia torppia oli Suomessa siihen aikaan hyvin vähän. Pääasiallisesti on Suomen torpparilaitos näin ollen vasta Ison-vihan jälkeen kehittynyt.

Ison-vihan jälkeisiltä ajoilta alkaa kuitenkin aivan uusi kausi maalaisoloissa. Maanviljelys rupeaa edistymään, ison jaon kautta jaetaan maat talollisten kesken ja samalla alkaa torpparien luku valtavasti lisääntyä. Vuonna 1728 oli torppareita koko Suomessa ollut vain 1,000 vaiheilla, v. 1805 oli niitä jo noin 25,000 ja 1865 noin 63,000. Puolentoista vuosisadan kuluessa oli täten maahamme syntynyt lukuisa torppariväestö. Rinnan oli tilattoman väestön luku kasvanut, ja täten oli meillekin kasvanut työväen kerros, maanomistajista riippuva ja heidän riistettävänään oleva. Suuri osa sitä uutisraivaustyötä, jonka kautta korpimaat oli raivattu viljelykselle, oli torpparien ja mäkitupalaiusten toimittamaa.

»Maanomistaminen alkaa vasta maataviljellessä», sanoo Yrjö-Koskinen historiassaan. Mutta missä omistaakaan enään entinen raivaajasuku tai sen jälkeläiset raivaamiaan viljelysmaita? Ei missään! Vieraat, työttömät yhteiskuntamme eläjät ovat anastaneet kaikkialla maassa niin maataloudelliset kuin muutkin tuotantolähteet.

II.

Maanviljelyskiinteistöjemme pääoma-arvo ja tuottavuus.

Vuoden 1879 verokomitean toimesta laski entinen senaattori K. E. F. Ignatius Suomen kiinteistöjen likimääräisen pääoma-arvon. Maanviljelyskiinteistöjen pääoma-arvoksi sai hän täten 54,927 markkaa manttaalille, tai kruununmetsiä, yhteismaita y. m. lukuunottamatta, koko Suomen mantaaliin pannun maan pääoma-arvoksi noin 683 miljoonaa Suomen markkaa.

Kun hra Ignatiuksen tekemä lasku perustui yksinomaan vuoden 1870-luvun lopulla vallitseviin oloihin, laski sitävastoin toht. A. G. Fontell, käyttämällä osaksi samoja lähteitä ja laskuperusteita kuin Ignatiuksen, etenkin hypoteekkiyhdistyksen arviokirjoja, mutta uudempia, pääasiallisimmin perustautuen vallitseviin oloihin kymmenen vuotta myöhemmin, Suomen maanviljelyskiinteistöjen keskimääräisen pääoma-arvon 1,145,496,133 markaksi.

Asettamalla kuten sanottu yllämainittujen eri laskelmien välisen ajan korkeintaan kymmeneksi vuodeksi olisi Suomen maakiinteistöjen pääoma-arvo sillä ajalla lisääntynyt 462 miljoonalla markalla.

Sitä selostava U. Suometar 1894 pitää Fontellin laskua liian korkeana ja sitä vastoin Ignatiuksen laskua liian alhaisena. Niiden keskiarvoa käyttämällä laskee Suometar Suomen maakiinteistöjen lopulliseksi pääoma-arvoksi 1,000,000,000 markkaa 1890 vuoden seuduilla.

Tuon pääoma-arvon puhtaan vuotuisen tulon, toisin sanoen maanviljelyselinkeinon puhtaan tulon laskee samainen Suometar tekevän pääoma-arvosta noin 5 prosenttia eli vuosittain 50 miljoonaa, eli toisin sanoen $\frac{2}{3}$ osaksi kaikkien maalla olevien maanomistajain, eläkemiesten, arentimiesten ja maatorpparien sekä muiden kiinteistönomistajien 1881 taksotukseen otetusta tulosta, 72,691,200 markasta.

Seuraamalla samaisen Suomettaren laskuperustetta maanviljelyskiinteistöjen pääoma-arvon lisääntymisestä viljelyksen karttumisen kautta vuodesta 1890 lähtien näihin aikoihin asti, saataisiin maaomaisuutemme nykyiseksi pääoma-arvoksi, kun vielä otamme lukuun veromaan manttaalien luvun lisääntyminen siitä lähtien, 1,300 miljoonaa markkaa. Seuraamalla sitä vastoin taas hra Fontellin laskelmaa, tekisi nykyinen maakiinteistöjemme lopullinen pääoma-arvo lukuunottamatta kruununmaita, yhteismaita y. m. pyörein luvuin noin 1,500 miljoonaa markkaa, jota lukua kai onkin pidettävä oikeampana.

Tuon suunnattoman kansallisen pääoma-arvon ovat luoneet vuosikymmenien ja satojen kuluessa ja yhä jatkavat sen lisäämistä maatyöläiset joista aniharvat nykyään kuuluvat mainitun kansallisen pääoman varsinaisiin omistajiin. Ne tuon maakiinteistön noin 110 tuhatta omistajaa eivät enimmäkseen ole edes heimolaisuussuhteissa varsinaisiin maanraivaajiin ja asutuksen levittäjiin. Vierasta riistäjäluokkaa ne ovat ja käyvät keskenään tuolla kansallisella pääomalla hillitöntä vapaan kilpailun vaihtokauppaa sillä välin kuin raatajaluokka, tilaton työväki lisäävät tuota maakiinteistömme pääoma-arvoa vähintään 20 miljoonalla markalla vuodessa.

Tuo mainittu vuotuinen pääoma-arvon lisäys on sen palkattoman työn tulosta, jota anastamalla riistäjät-porvarit kaikissa maissa ovat nostaneet itsensä elämän huolista vapaaseen asemaan.

Porvarillinen historiankirjoittaja sanoo maanomistuksen alkavan maata viljellessä, mutta kokemuksesta tietää jokainen että nykyään vain harva maanomistaja itse maataan viljelee. Raskaamman raivaustyön suorittivat ne, joilla ei mitään osaa maanomistuksessa ole.

Sosialidemokratinen puolue tulee ohjelmansa mukaan toimimaan maapääomien, kuten muidenkin tuotantolähteiden siirtämiseksi valtion haltuun. Mikä yhteiskunta-taloudellinen voitto olisikaan meille kun valtio omistaisi tuon suunnattoman 1,500 miljoonan markan maapääomamme.

Vuokraamalla sen maataviljelevälle väestölle siedettävillä ehdoilla tuottaisi se sittenkin vähintään 6 prosentin puhtaan vuotuisen tulon s. o. noin 90,000,000 markan suuruisen summan valtiolle.

Sillä tuloerällä toteutettaisiin esim. se paljonpuhuttu sosiaalisten 350 mk. vanhuuden vakuutus, toteutettaisiin ilman että yhteiskuntataloudellinen kehitys yhtään häiriintyisi kulusaan, päinvastoin yleinen kansanvarallisuus kohoaisi ja laajojen pohjakerrosten elinehdot paranisivat suuresti maksaessaan vuokra-maansa pääoma-arvosta vuotuista vuokra valtiolle korkeintaan 6 prosentin mukaan, sitä vastoin kun torpparit ja muut maanvuokraajat nyt ovat pakotetut maksamaan vuotuista vuokraa yksityisille maanomistajille summan, joka tekee keskimäärin 25—40 % maan pääoma-arvolle.

Asettamalla viljelyn maan pääoma-arvoksi Tilattoman väen Alakomitean laskeman 125 mk. ha alalta puoleksi viljelysmaata ja luonnonniittyjä, edustaisi sen mukaan kaikki Suomessa vuokralle annettu viljelty maa-ala noin 81 1/2 miljoonan markan pääomaa, josta maanvuokraajat maksavat vuokran muodossa vuotuista korkoa keskimäärin 30 % noin 24 1/2 miljoonaa markkaa.

Yksistään jo maanvuokraajamme meillä suorittavat noin suunnattoman vuotuisen menoerän maanomistajille, vaikka heidän hallussaan olevan viljelyn maan ala ei olekaan muuta kuin 651,951 ha eli 22,91 %, kun sitä vastoin maanomistajain itsensä hallinnossa on 2,193,240 ha, 77,09 % kaikesta viljelystä maasta. Tätä vastoin, kuten jo ylempänä on mainittu, kohottavat maanvuokraajamme yhdessä suuren irtaimen maatyöväen, palkollisten, muonamiesten ja palkkatyöläisten kanssa Suomen maakiinteistöjen *pääoma-arvoa* vähintään 20 miljoonalla markalla vuodessa.

Mitä ylläoleviin laskelmiin tulee, niin pitävät ne paikansa siinä suhteessa, etteivät ne ainakaan ole liiaksi korkeat, vaan pikemmin päinvastoin, joten ne kuvastavat vain alinta arvoa. Mitä tulee esim. torpparien ja muiden maanvuokraajien keskimäärin suorittaman vuotuisen veron määrään

30 % maan pääoma-arvolle, niin perustuu se siksi lukuisiin ja laajoihin havainnoihin ja kokemuksiin, että sitä ei voida pitää laisinkaan liaksi korkealle laskettuna, mutta pikemmin alimpana määränä.

Yllä esitetty hätäinen silmäys maakiinteistöjemme kokonaismäärään ja tuottavuuteen johtaa perin mieltäkiinnittäviin tuloksiin. Maaomaisuuden lisääntyminen yhä enemmän tuloa tuottavaksi ei suinkaan ole seurauksena yksinomaan tuottajien lukumäärän lisääntymisestä, vaan tuottajilta yhä enemmän riistettyjen työntulosten kokonaismäärästä. Jos ei niin olisi laita, kohoisivat tuottajat, tuo suuri tilaton maalaisväestö, taloudellisesti yhä riippumattomampaan asemaan ja sen varallisuus kohoisi suhteellisesti maaomaisuuden tuottavuuden lisääntyessä, mutta nyt näyttää kumminkin tilasto päinvastaisia tuloksia. Vuonna 1901 oli meillä yhdestä miljoonasta tilattomasta 489,928, siis lähes 50 %, tai yli 100,000 ruokakuntaa, ilman kunnallisia veroja, toisin sanoen niin lopen köyhtyneitä ja pienituloisia, ettei heitä ollenkaan katsottu voitavan verottaa, vaikka 1901 toimitettujen tutkimusten mukaan v. 1900 niiden kuntien luku maassa oli 404 kokonaisuudesta 469, jotka olivat ottaneet 100 markkaa veroäyriperusteeksi, joten he voivat verottaa jo 200 markan vuotuisista tuloista.

Saman tutkimuksen mukaan oli vuonna 1900 Suomen kaikissa maalaiskunnissa yhteensä 73,470 hengellä eli 19,2 %:lla ainoastaan 200—299 markan vuositulut. 73,778 hengellä eli 19,4 % oli 300—399 markan tulot ja 56,960 hengellä eli 14,9 % oli 400—499 markan vuositulot, tai toisin sanoen 204,208 hengellä, joka tekee 53,5 % kaikista taksotetuista, oli vuotuiset tulot ainoastaan 200—499 markkaa.

Mitä erikoisesti torppareihin tulee, on mainittu tilasto heihinkin nähden hyvin kuvaava. 34,584 torpparia oli edellämainittuna vuonna taksotettu vähemmästä kuin 500 mk.

vuosituloista. Vähemmän kuin 300 markkaa pantiin 11,912 torpparille, 300—399 13,429:lle ja 400—499 markkaa, 9,243:lle torpparille.

Vähintäin voimme laskea Suomen koko maataloudellisen vuosituotannon, karjatalous ja metsätuotanto lukuunotettuna tekevän noin 400—500 miljoonaa markkaa, toisin sanoen maalaistyöväestömme tuottaa työllään välillisesti ja välittömästi, (välillisesti metsätuloja) vuodessa edellämainitun määrän tuloja, saaden siitä henkipitimikseen palkkojen ja vuokranautinnon muodossa ainoastaan 150 miljoonaa markkaa. Korkeintaan 100 tuhannelle anastajaluokkaliselle keskenään jaettavaksi tulee siten noin 350 miljoonaa markkaa, kun taas yli miljoonan tuottajaluokkalaisen osalle tulee 150 miljoonaa, vaikka suhde pitäisi olla päinvastainen ja sittenkin tehtäisi tuottajille ainoastaan vähemmän vääryyttä, koska koko tuotanto-osuus kuuluu yksinomaan heille.

Täten nyt ehkä on alkanut selvitä se suuri yhteiskunnallistaloudellinen kehityssentrumi, jonka pohjalta lähtevät ne vaikutelmat, mitkä ovat nostaneet tilattomat joukot oikeuksiaan vaatimaan, ja tulevat kiihottamaan niitä yhä enemmän. Ne vaikutelmat ovat räikeä taloudellisten etujen ristiriita työntuloksia tuottavain ja niitä anastavain välillä.

III.

Vuokraolojen kärjistyminen.

Edellisestä on jo selvinnyt kylliksi vaikuttavia tekijöitä tilattoman väestömme heräämiselle ja »torppariliikkeen» syntymiselle meillä. Kapitalistinen voiton nälkä on luonut yhä uusia kiihottimia, etenkin nyt viimeksikulunneena aikakautena.

Viljelyksillemme osaksi epäedullinen ilmastollinen ja maantieteellinen asema edellyttää suhteellisesti paljon työtä

elintarpeiden tuottamiseksi maaperästä. Siitä johtuu ensin- näkin, että työvoima ja työvoiman-arvo yleensä varhaisim- pina aikoina oli jotakin tois-arvoista tavaraa, jota mitattiin sanan täydessä merkityksessä pohjattomalla mitalla. Kun nyt vuokratilojen veromäärä laskettiin ja suoritettiin yksin- omaan työpäivissä, oli ilmeistä, että työpäiviä vuokranautin- non vastikkeeksi määrättiin verrattain paljon, jota edellytti jo vuokralle-antajain omien tilustenkin hoito, joina pää- asiassa oli semmoisia hoviherroja ja sotapäälliköitä, jotka me- nettivät paljon. Tulokset olivat torppariensa ja maatyöläis- tensä tuotettavat, hoitamalla ja viljelemällä päätilan laajoja tiluksia. Kaikesta tästä oli seurauksena se että vuokra- miehen omien tilusten hoito jäi tykkänään takapajulle, joka suhde vieläkin on vallitsevana, seurauksena suurimmaksi osaksi vielä olevasta työpäiväveron suoritustavasta.

Toinen torpparistollemme yhtä turmiollinen seuraus on ollut se, että samalla kun työpäivän *arvo on noussut*, myös- kin työvuokran kokonaismäärä on suhteellisesti kohonnut. Neljännesvuosisadassa on työpäivän arvo kohonnut maatalou- dessa puolella entisestään, samoin myöskin torpparien vuok- rain kokonaismäärä, jotka, kuten sanottu, harvoja poikkeuk- sia lukuunottamatta ovat työvuokraperusteella kautta maan. Ottakaamme esim. joku vuokrasopimus 100 vuotta takaperin. Sen työvuokra teki rahaksi laskettuna silloisen arvon mukaan ehkä 150 markkaa. Nyt olisi samainen vuokra kohonnut $\frac{2}{3}$ osalla eli 450 markaksi nautintooikeuden siitä tarvitse- matta lisääntyä vastaavassa määrässä, jossa tapauksessa taas veroa olisi nostettu lisäksi vuokranantajan puolelta.

Täten on torppariemme verot kahden erillaisen vaikut- timen johdosta kohonneet huimaavaa vauhtia muutaman vuosikymmenen kuluessa. Ensiksi työpäivän arvon kohoa- misen johdosta, joka samalla on kohottanut työvuokrat puolella, jopa enemmänkin. Toiseksi kapitalistisen kehityksen yhä lisääntyvä voitonvälkä ja riistämishalu pakottamalla pakottaa maanomistajia mielivaltaisesti kohottamaan vuokria ilman vastaavaa nautintooikeuden lisäämistä. Päinvastoin näyttää nykyään olevan sääntönä, että veroa lisätään jo

ennestään paljon olevan päälle ja nautintooikeuksia vähennetään, mutta sittenkin on tulijoita kylliksi ja kilpailu vuokralleottajien kesken lisääntymässä.

Uusiakin vuokrasopimuksia solmitessa käytetään vielä tuota turmiollista työvuokraa veromäärä-yksikkönä. Ottamatta laisinkaan lukuun työpäivän rahallista arvoa mätkitään vaan vanhan tavan mukaan päivätöitä veronmaksuksi niin paljon, että ne rahaksi laskettuina tekevät hirvittäviä summia.

Tuli sitten aika 60—70-luvuilla, jolloin metsähakkuu ja vienti alkoi saada enemmän vauhtia. Metsät tuottivat vaivatonta tuloa ja maakauppahuijaus muuttui varsinaiseksi ammatiksi maataomistavien luokkien keskuudessa. Siitä seurasi metsäpohjainkin arvon nopea kohoaminen, ja kun karjatalouskin samoihin aikoihin alkoi elpyä, seurasi siitä välittömästi maavuokrain kohoaminen entisestään. Torppari muuttui maanomistajalle *vähemmän tärkeäksi*, sillä karjataloushan edellytti heinäviljelystä. Kaikki viljelysmaat heinäkasvulle! se vaati suhteellisesti vähän työtä, jota vielä osaltaan huojisti koneiden yhä enenevä käytäntöön tulo maanviljelyksessä. Karjatalous-markinoiden ennen aavistamattomat tulokset kiihottivat maanomistajia yhä enemmän laajentamaan karjatalouttaan ja samalla rehuviljelystään. Lähinnä olevat torpat hävitettiin, torpparit häädettiin armotta ja viljelysmaat yhdistettiin emämaan tiluksiin. Kun vielä toiselta puolen metsien nopea rahalliseen arvoon kohoaminen leimasi torpparit »metsänhaaskaajiksi», ne kun ottivat poltto- ja tarvepuunsa tilaan kuuluvasta metsästä, katsoi maanomistaja itselleen paljon edullisemmaksi häätää torppareitaan pois ja alkaa metsää hakkuuttamaan ja heinää viljelemään omillaan ja torppareinsa tiluksilla.

Näiden ilmenneiden seikkojen perusteella vakaantui torppariolojemme vastaiselle kehitymiselle kaksi ehdotonta, määräävää periaatetta: *joko oli torpparin alistuminen korotettujen vuokraehtojen alaiseksi tai sitten häädettynä lähteä maata kiertelemään* ja lisäämään ennestään lukuisan tilattoman väen joukkoja.

Ne kaksi periaatetta on sitten vaihtoehtoisesti, kuin luode jo vuoksi, näihin päiviin asti määränneet torppari-laitoksemme kehityksen ja määräävät yhä edelleen.

Esimerkkejä maavuokrien suhdattomasta suuruudesta olisi viljalti kertoa kautta maan, mutta tyydyn tässä nyt ainoastaan johdattamaan mieliin ennen mainitsemani tuloksen maanvuokraajiemme suorittaman veron suuruudesta, joka todistettavasti tekee 40 prosenttiakin, mutta keskimäärin vähintään 30 0/0, vuokramaan pääoma-arvolle.

Kun lain mukaan korkein sallittu korko on 6 0/0 ja siitä ylimenevä tuomitaan rangaistavana tekona, sallitaan kumminkin maapääomilla kiskoa 30 0/0 ja enemmänkin, miten paljon vaan maanomistaja kykenee kiskomaan nälän pakoit- tamana vuokratiloista kilpailevilta torppareilta. Tämä jos mikään näyttää taloudellisten etujen määräävää valtaa por- varillisen järjestelemän lainsäädäntöön niinkuin se määrää samaisen järjestelemän kaikkia muitakin olomuotoja, samoin uskontoa kuin lainsäädäntöä ja historiaa y. m. Riistämishimo määrää muodot lainsäädännölle ja lainsäädäntö sit- ten yleistää ja turvaa riistämisen niin pitkälle kun sitä tah- tovat voimasuhteet ulottuvat, tai sitä vastustavat voimasuh- teet kykenevät sen tyhjäksi tekemään, sillä voimasuhteista se vastedeskin riippuu yhteiskunnallinen kehitys ja riistä- minen tai sen lopettaminen, kuten se on tähänkin asti ollut, muuta tietä ei löydy.

Suhdattoman pitkä verotyöpäivä, kun se ensinnäkin vaikuttaa veromäärän suuruuteen, on myöskin ollut voi- makkaana kiihottimena torpparien luokkatunteen kehitty- miselle. Työpäivän pituus vielä pari, kolme vuosikym- mentä taaksepäin oli yleensä maanviljelystöissä auringon noususta sen laskuun asti kesällä, niin, pisimmällä ajalla 18 tuntia, ruokailu-ajat pois luettuina, jotka tavallisimmin kes- tivät ainoastaan niin kauvan kuin syöminen kesti. Kun ottaa vielä lukuun torpparin matkan kartanoon ja sieltä takaisin, hevosen ruokkiminen ja hoito, venyi työpäivä 20—22 tuntiseksi kesällä, juuri silloin kuin uuvuttavimmat ja raskaimmat työt oli suoritettavat. Sen perästä vakaantui

laajoilla aloilla, etenkin Etelä-Suomessa työpäivä vähitellen 14 tuntiseksi ruokaajat poisluettuina ja sitten 13 tuntiseksi. Mutta noina 20 tuntisina työpäivinä, eräiden voimakkaiden miesten työnäytteistä, toisin sanoen päivähisen työn määrästä otetut urakkatyöt siirtyivät kumminkin semmoisinaan myöhempiin aikoihin ja ovat käytännössä vieläkin. On olemassa tämän kirjoittajalla tiedossa esimerkkejä useitakin, miten heikkovoimaisempi torppari tai sen kasvuijässä oleva poika on tehnyt esim. halonhakuutinkiä kartanoon 2 päivää ja yhden yön yhteen rupeemaan, tai lukuisia muita samaten kuvaavia esimerkkejä tunnottomista ihmisrääkkäyksistä, joita on harjoitettu ja edelleen harjoitetaan torpparien omistajain taholta ja joita asianomaiset torpparit tietävät viljalti kertoa.

Häädöt, kuten sanottu ovat nykyisin vuokraolijemme kärjistymisen toinen oleellisin ilmiö. Metsä-arvojen kohoamisen ja karjatalouden elpymisen kanssa ovat ne rinnakkain lisääntyneet.

Tukki- ja muiden yhtiöiden hallussa 1903 olleesta 3,507 torpparista oli häädetty pois tiloiltaan 303 torpparia ja jällelle jääneille kovennettu vuokraehtoja tuntuvassa määrässä, etenkin metsänkäyttöön nähden, jopa eräissä suhteissa niinkin paljon, että torpparien on ollut pakko ostaa polttopuitaan ja rakennustarpeitaan vuokratilansa ulkopuolelta. Nykyään voidaan tuo häätöjen määrä pitää jo varmasti kahdenkertaisena.

Peräti vaillinaista tilastoa hyväkseen käyttäen, Sosial. dem. Puoluetoimikunnan 1907 alussa maan työväen yhdistyksien kautta kokoomien tietojen pohjalla käy selville, että vuosina 1901—1906 on pantu toimeen 150 maan pitäjässä yhteensä 1,297 torpparihäätöä.

Että tuo luku vaillinaisen tilaston vuoksi todellisuudessa on liian alhainen on itsestään selvä, joten se nykypäiviin mennessä todellisuudessa on kerrottava 2:lla, jos ei 3:lla.

Kaksinkertaiseksi, edelliseen vuoteen verraten, nousee häätöjen luku vuonna 1903, sen johdosta, että 1902 säädetty uusi maanvuokralaki astui voimaan 1 p. tammikuuta 1904.

Niin arkoja ovat maanomistajat heidän ijänikuisiin riist-oikeuksiinsa kajoomisesta, että ne tässäkin tapauksessa toi-meenpanivat joukko-ylössanomisia kautta maan ja sen perästä häättöjä, kun tämän maanomistajain etuoikeuksia yhä enemmän lisäävän lain käytäntö ja kokemukset olivat vielä tuntemattomat.

Samallinen suhde, vaikka ehkä laajimmassa mittakaava-
vassa, näyttää olevan tämän uuden 1908 säädetyn maan-
vuokralain voimaantulemisella. Sen voimaanastumisen edellä
toimitetut moniin satoihiin nousevat torpparien ja mäki-
tupalaisten ylössanomiset näyttävät kyllin selvästi, että täl-
lälän lainsäädäntötoimenpiteellä ei vielä paljonkaan, jos yh-
tään, ole ratkaistu torpparikysymystämme. Maanomistajat
ylössanomisillaan vetoavat uhitellen voimasuhteihin silloin-
kin kuin lainsäädännöllä tarjotaan rauhallisen kehityksen
edellytyksiä ja kylläpä voimasuhteet tulevatkin vielä vastai-
suudessa ratkaisemaan torpparikysymyksemme samoin kun
maanomistuskysymyksemmekin koko laajuudessaan, ennen
kun tilattoman väen edut on taisteltu sen taloudellisten
vaatimusten tasapainokohtaan.

Joukkohäädöt Laukossa y. m. antavat selvän, mutta
todellisuudessa hirvittävän kuvan maanomistuksemme kapi-
talistisen kehityksen suunnasta ja samalla suunnasta, mihin
maanvuokra-olojamme yhä enemmän kärjistävä maanomista-
jain riistämistäuti viittaa. Varma ja epäämätön tulos vuok-
raolojen kärjistyisestä on luokkatunteen herääminen ja
myöskin kärjistyminen suuren tilattoman väen ja torpparien
keskuudessa.

Ylläselosteltu vuokra-olojen kärjistyminen viimeisien vuo-
sikymmenien kuluessa on ollut ikäänkuin pitkä rauhaton
unennäkö, joka on saanut torpparistomme valventumaan
pitkin maata. Etujen ristiriitaisuus on tullut siksi silmiin-
pistäväksi, että se on kasvattanut itsetietoisien luokkatunteen
ja arvostelukyvyn, sillä onhan torpparikin toki ihminen,
järjellä varustettu. Hevonen, jota maanomistaja myöskin
käyttää hyödykseen, ei osaa arvostella suorittamansa työn
määrää muuten kuin väsymyksensä ikeestä päästyään ja

unohtaa sen heti kun saa syödäkseen kylliksi. Samoin ei maanomistajan lehmä tiedä, kuinka monta maito-litraa se on tuottanut omistajalleen, mutta torppari tietää vuodesta toiseen saavansa itselleen ja perheelleen nälkää sitä enemmän, mitä enemmän hän työskentelee. Semmoista on kapitalistinen kehitys.

IV.

Maaorjat heräävät.

Vaikka meillä työväenliike oli jo alullaan vähintään parin vuosikymmentä ennen maatyöväenliikkeemme alkua, oli se, kuten luonnollistakin teollisuustyöväen piireissä alkanut ja kehittynyt jo voimakkaaksikin sosialidemokratiseksi kuin maalaistyöväki vielä eleli entiseen tapansa. Teollisuustyöväen asema meillä kuten muissakin maissa oli kärjistynyt ensiksi luokkavastakohtia selventäväksi, kärjistynyt siihen asteeseen, jolloin kapitalistinen riistäminen ahnaasti iskee tuottajien ennestäänkin niukkoja elintarpeita anastamaan.

Välittömästi teollisuusliikkeiden elpymistä ja niiden suurteollisuudeksi kehittymistä seurasi käänteen tekevät muutokset maanviljelyspääomiemmekin kehityksessä. Maailman viljamarkkinat määräsivät maanviljelystuotteidemme hinnat vapaan kilpailun pohjalla ja kauhukseen huomasivat maanomistajamme, että esim. valtamerentakaisien maiden ruista, vehnää y. m. maanviljelystuotteita myytiin meidän rannoillemme huokeammilla hinnoilla, kuin omia maanviljelystuotteita täällä vallinneiden hintojen mukaan. Metsät ja karjataloutemme, ennen välittömät maanviljelyksemme haarat olivat jo soluneet suurtuotannon tuottaviin käsiin ja osaltaan vaikuttaneet, etenkin karjatalous yhä lisääntyvän maatyöväestömme ansiotöiden supistumiseen. Kun koneet myös-

kin vähin erin alkoivat siirtyä maanviljelyksen palvelukseen, oli näiden kehitysmuotojen tuloksena se, että maatyöväestön *työtön* varajoukko lisääntyi samassa suhteessa, toisin sanoen *vaikka työpäivän arvo neljännesvuosisadassa oli kohonnut puolta suuremmaksi entisestään, supistuivat sitä vastoin maatyöläisten vuotuiset tulot tämän työpuutteen johdosta puolta pienemmiksi.* Siitä saa selityksensä myöskin se ennemmin mainittu seikka, että meillä on liki puoli miljoonaa tilatonta ilman kunnallisia veroja, toisin sanoen alle 200 markan vuotuisilla tuloilla.

Maataloudellisen kehityksen ehdittyä ylläselosteltuun asteeseen heräsi ja alkoi maatyöväen ja torpparikysymys meillä. Ensimmäisenä merkinä siihen on pidettävä kesää vuonna 1903. Silloin kuin kuumeessa lyhentelivät maanomistajat työpäiviä torppareilleen ja maatyöläisilleen kautta maan. Se oli oikein työpäivänlyhennys-kesä maatyöläisille kautta maan. Sanomalehtien kautta tietoon tulleista noin satakunta maanomistajaa, etupäässä suurtiloja omistavia, kymmeniin ja satoihin nousevineen torppareineen, olivat pakotettuja lyhentämään työpäivää, suurimmaksi osaksi torpparien aloitteesta, mutta sitten maanomistajain omaltakin taholta, välttääkseen rettelöitä ja näyttääkseen torpparien parasta muka tarkoittavilta, ennätettyään tarjota alennusta ennen kuin sitä tultiin vaatimaan.

Työpäivän lyhennykset keskittyivät keskimäärin 11 $\frac{1}{2}$ tuntisiksi, sitä lähinnä 11 tuntisiksi ja jokunen rajoitus ulottui niinkin alas kun 10 tuntiin. Voidaan otaksua lähes puolet Suomen kaikista torppareista sinä kesänä tulleen osalliseksi lyhennyksestä työpäivästä ja muu tilaton maatyöväestö suhteellisesti samassa määrässä.

Yllämainittua seuraavina vuosina jatkui työpäivän lyhentäminen vielä niillä tiloilla, jotka eivät olleet sitä ennemmin tehneet. Toisin paikoin puhkesi riitasuoksiakin ja lakoilla oli pakko taivuttaa muuten suostumattomat maanomistajat.

Vuoden 1905 loppupuolella alkoi sitten jo kuulua vakavampia vaatimuksia torppariston sorsonalaisen tilan huojittamiseksi. En tarkoita vielä suurlakkoaikaa ja sitä seuraavaa

ylen nopeaa herääntymistä kaikissa yhteiskuntamme pohja-kerroksissa. Niin mahtipontisesti kuin porvaristomme väittävätkin torppariliikkeemme kaikkine järkyttävine lakko-tapahtumineen ja riitaisuuksineen olevan suurlakon ja siitä välittömästi johtuneen sosialidemokratisen puolueen kiihotuksen tulosta, voimme mielihyväksemme merkitä edelliselostamani kaksi vuotta aikaisemmin alkaneen valtavan työpäivänlyhennysvaatimuksen siitä johtuneine lakkoineen torppariliikkeemme varsinaiseksi alkamiseksi. Muukin torppariliikkeemme yhtyminen ja jyrkkien taloudellisten vaatimusten sarja voidaan näyttää alkaneen ennen suurlakkoa, jopa *yhteisen koko maata käsittävän torpparikokouksen* toimeenpaneminen on lausuttu aikoja ennen suurlakkoa. Askulan Tiilään torpparikokouksessa 14 päivä syyskuuta 1905 se jo lausuttiin maailmalle toivomus, samalla kuin ryhdyttiin ponsimuodostuksia laatimaan vaatimuksista ja hommaamaan kuntia käsittävien torpparikokousten toimeenpanemista.

Tiedettävästi Elimäelläkin oli torpparikokous jo ennen suurlakkoa ja mahdollisesti muuallakin, joista allekirjoittanut ei ole onnistunut saamaan tietoja.

Pääsäveleenä näissä ennen suurlakkoa pidetyissä kokouksissa oli vaatimuksia, mitkä sitten Tampereen ensimmäisessä yleisessä torpparikokouksessa esitettiin järjestettyinä. Nykyinen maanvuokralaki, sanottiin, on kelpaamaton ja yksipuolinen ainoastaan maanomistajain etuja tarkoittava, samoin vuokravälikirjat ovat nykyisessä muodossaan mahdottomat täyttää. Työpäivänpituus on määrättävä 10 tuntiseksi. Urakatyöt pois. Maa on arvioitava ja sen mukaan laskettava vero. Häädöt lopetettava ja lyhin vuokra-aika saatava määrättyksi y. m. vaatimuksia esitettiin.

Täten luulen näyttäneeni porvareille torppariliikkeemme omien olosuhteitensa maaperästä ja ilman ulkopuolista kiihotusta alkaneen, vaikka porvarimme eduskunnassa ja sen ulkopuolella ovat antaneet niin perin mieltäkiinnittävän köyhyyden todistuksen taloudellisen kehityksen tuntemuksestaan, että väittävät ulkopuolisen kiihotuksen voivan synnyttää

laajoja kansanliikkeitä, vaikka historia myötäjänsä näyttää niitä kehittäviksi sisäiset kiihottimet, olevat olot.

Suurlakko antoi intoa ja rohkeutta laajojen suunnitelmien alkamiselle ja entisien semmoisien edelleen kehittämiseksi. Sen suurin siveellinen voitto olikin juuri siinä että se näytti sorretuille, osattomille pohjakerroksille, mikä suunnaton yhteiskuntain perusteita järkyttävä ja ohjaava voima heidän yhdistyneissä riveissään asui, se näytti köyhälle torpparille, että isäntänsä mielivaltainen riistäminen ja sitä turvaava lainsäädäntö ovat voimasuhteiden välitöntä tuotetta ja niin kauvan päteviä, jopa pyhiäkin kuin ne tietämättömyydessä tunnustetaan semmoisiksi. Rohkeus ja itseluottamus kasvoi tästä tiedosta ja kiihotti järjestymään ja pudistamaan vuosisatoja painaneen orjuuden ja sorsorralaisuuden ikeen niskoiltaan.

Heti suurlakon perästä alkoi torpparikokouksia muodostua kaikilla torpparialueilla kautta maan ja sen perästä koko kuntia käsittäviä torpparikokouksia. Torppariliikkeen vaikutteita oli huomattavissa vähintään noin 300 maamme kunnassa, vaikka niistä sitten monet vähän torppareja käsittävät yhtyivät toistensa kanssa lähettämään yhteisen edustajan Tampereen kokoukseen.

Näissä kokouksissa sitten suunniteltiin lähemmin ne vaatimukset, mitkä tuotiin julki Tampereen ensimmäisessä torpparikokouksessa. Samoin myöskin näissä kokouksissa oli poikkeuksetta esillä toivomus, että sosialidemokratinen puoluehallinto ottaisi torpparien asian omakseen ja alkaisi järjestämään yhteistä koko maata käsittävää torpparien ja mäkitupalaisten kokousta, sama kehoitus toistettiin sitten kaikissa torpparikokouksissa pitkin maata ja 14 päivä tammikuuta tuli sitten Eurajoen torpparikokoukselta puoluehallinnolle suoranainen kehoitus yllämainitun toivomuksen toteuttamiseksi. Huomatkaa porvarit! Samalla kuin torpparien jyrkät ohjelmavaatimukset suunniteltiin valmiiksi kautta maan ei sosialidemokratinen puolue ollut vielä sormeankaan nostanut asian alkamiseksi, vasta näiden jokai-

sessä eri kokouksessa lausuttujen toivomusten perästä ryhtyi se järjestämään mainittua kokousta.

Hyvin asemaa kuvaavana otan tähän juuri suurlakkoaikana Eurassa ja Jääskessä torppareista valitun toimikunnan julistuksesta otteita:

»*Ehdotus Suomen torppariväestölle.*

Kun suurilukuinen osa maamme väestöä torppareina ja mökkiläisinä elää kurjaa elämää, sekä henkisesti että aineellisista syistä, jotka johtuvat siitä, että lainsäädäntö ei estä maataomistavia luokkia kiskomasta mielivaltaisesti suhteettomasti veroja. Löytyy esimerkkejä varsinkin tehdas- ja liikepaikkojen läheisyydestä, että yhden hehtaarin alalta kiskotaan 240 markkaa veroa vuodessa. On tapahtunut joskus että veronalainen mökkiläinen on tarjonut koko vuositulonsa maanveroksi yllämainitulla perusteella verotetusta maasta. Vaan ei se ole kelvannut, kun ei se ole vastannut vuotuisen vuokramäärän arvoa. Myöskin se, että maanomistajilla on valta tehdä asuma-oikeus lyhytaikaiseksi esim. 10 vuodeksi kerrallaan, tekee torpparien aseman epävarmaksi.

Niin räikeiksi on kehittynyt torppariolot, kun lainsäädäntövalta on ollut itseänsä edustavan aatelin, erään hyväpalkkaisen ammattikunnan, lihaviiden porvariiden sekä muutamien suurtilallisten käsissä. Vaatikoon jokainen torppari, jokainen mökkiläinen maasamme, että *torppariasetus*, joka ei turvaa torppareille sellaisia etuja kuin muille luokille, kumotaan.

Alkoi sitten ensimmäinen torpparikokous Tampereella huhtikuun 9 päivänä. Kaikkiaan oli siellä 400 edustajaa, jotka edustivat noin 51,000 torpparia ja mäkitupalaista. Jo ennen tämän yhteisen koko maata käsittävän kokouksen alkamista yksityisissä torppariiden kokouksissa suunnitellut ohjelmavaatimukset näyttivät pitkällistä kuristusta kärsimällä luokkatietoisiksi hioutuneilta. Tehtiinhän vaatimuksia, kuten lisälmella: että tilalliset, jotka itse ei voi viljellä sellaista maata, johon torpan tai mäkituvan voi laittaa, olkoot pakotetut antamaan tämän maan pakkoluovutuksella torppari-

viljelykselle. Esitettiinhan laajassa mittakaavassa kautta maan *perinnöllisen vuokraoikeuden* johdonmukaista periaatetta y. m. m. vaatimuksia, jotka sos. dem. puoluehallinnon asettama toimikunta sitten järjesteli keskustelukysymysten muotoon yhteiselle kokoukselle. Tämän kaiken nojalla voitiin jo päättää yhteisen kokouksen määräävästä suunnasta, ja siinä suuressa taktillisessa kysymyksessä, joka sitten tuli esille Tampereen ensimmäisessä torpparikokouksessa, kysymyksessä, joka välitömästi tuli määräämään torppariliikemme suhteen sosialidemokratiseen puolueeseen ja jota ratkaisua porvarimmekin kautta maan hörössä korvin odottivat: *Perinnöllinen jatkuva vuokraoikeusko vai omistusoikeus?* Ratkaisu tuli porvareihin nähden musertava. 337 äänellä 27 vastaan päätettiin omaksua vuokraoikeusperiaate.

Mielihyvällä voi sosialidemokratinen puolue tämän perästä merkitä voittopuolelleen tämän laajan paljonkärsineen kansanosan nopean, mutta varman heräämisen. Porvarit olivat raivossaan ja alkoivat korvata tappioitaan, etenkin suomettarelaiset, viekkaalla lähentelemisellä pohjakerroksia. Suomettarelaiset agitaattorit ja johtomiehet sanoivat julkisissa puheissaan itseään ja puoluettaan »me köyhälistö» y. m. m. jesuittitemppuja.

Mutta toiselta puolen kohtasi myöskin armoton kirstytysten sarja näitä elinehtoisten vaatimustensa ilmausuneita torppareja. Suurlakonpäivistä rohkaistuneina ryhtyivät torpparit siellä ja täällä lakoilla vaatimaan huojistusta sorrettuun asemaansa. Ikäänkuin jatkona suurlakolle kehittyi torpparilakko Vuojoen torppariläänissä, joten taistelu ulkonaista vihollista vastaan vaihtui taisteluksi taloudellisista kysymyksistä omia kotoisia sortajia vastaan. Kun muistetaan miten ankaroihin tuomioihin päättyi mainittu lakko, kun sen paljonkärsineitä torppareita tuomittiin joukolla linnaan, pidän tärkeänä tässä tuoda esiin ne vaatimukset, mitkä lakkolaiset esittivät Vuojoen tilan omistajalle A. Björkenheimille.

Vaatimukset ovat seuraavat:

1. Nykyään meillä olevat vuokravälikirjat katsomme kokonaan kelpaamattomiksi ja vaadimme tehtäväksi uudet.

2. Maa on arvioitava ja sen mukaan laskettava vero, nimittäin parhaasta peltomaasta kahdenksan (8) Suomen mk. tynnyrin alalta. Niittymaasta, paremmasta viisi (5) ja huonommasta kaksi (2) mk. tynnyrin alalta.

3. Oikeus suorittaa veronsa joko rahassa tai päivätyössä. Päiväpalkaksi parihevosilla viisi (5), yksinäisellä hevosella kolme viisikymmentä (3: 50), miehen päivätyöstä kesällä kaksi (2), talvella yksi viisikymmentä (1: 50) mk., naisen (1: 75).

4. Juhtapäivätyöt ei saa olla kilpailevia kartanon hevosten kanssa. Juosten ajo sekä tinkityöt pois.

5. Päivätöiden suoritus tapahtuvaksi puolittain kesällä ja talvella ja jos sattuu epäsäännöllinen ilma päivätyön aikana, on silloinkin annettava työtä jos työntekijä niin haluaa.

6. Kartanon omistaja sekä työnjohtajat eivät saa häättää ketään pois työstä ilman alustalaisten suostumusta. Sama olkoon sääntönä paikasta pois häättämisen suhteen.

7. Jos alustalaisiin ilmestyy n. s. tituluksia on ne poistettava.

8. Metsää on annettava tarpeen mukaan.

9. Kartanon omistajan tulee rakennuttaa vuokraajain asunnot kunnollisiksi.

10. Vuokraajilla ja torppareilla täydellinen käyttöoikeus, sekä myöntioikeus viljelystuotteisiin, sekä vuokra-ajan loputtua maksettava täysi korvaus siitä mitä vuokratun maan arvo on kohonnut.

11. Lyhin vuokra on kaksikymmentäviisi (25) vuotta.

12. Joka vähintään kymmenen (10) vuotta on pitänyt paikkaa, täytyy hänen saada asunnon kartanon alueella jos hän niin haluaa.

13. Palovakuutusmaksu alustalaisilta poistettava.

14. Vuojoen ja Lavilan alustalaisten lainajyvästö alustalaisten huostaan sekä entiset tilit ja peruskirjat.

15. Kravustus, kalastus ja metsästyoikeus.

16. Työaika huhtikuun ensi päivästä lokakuun ensi

päivään kymmentuntiseksi ja lokakuun ensi päivästä huhtikuun ensi päivään seitsentuntiseksi.

17. Kokoontumisvapaus läänin alueella sekä

18. Kartanon alueella karjankäyntioikeus.

Näitä ylläolevia vaatimuksia ei ainakan voi pitää kohtuuttomina se joka vähänkään tuntee sikäläisiä oloja. Ensinnäkin on siellä vakuutettu olleen aniharvoja torppareita, jotka omista pelloistaan saivat niin paljon, että tulivat toimeen uutisesta uutiseen. Esimerkkinä voidaan sieltä mainita 1 ha viljelysmaata käsittävä torpantila, jossa vuotuinen vero paikkakunnalla käypien hintojen mukaan laskettuna tekee vähintään 500 mk. kun sitä vastoin torpparin vuotuinen tulo tilalta kaikin kaikkiaan teki vaivoin 350—400 mk., metsänkäyttö ja laiduinoikeus siihen luettuina.

Nämä ja muut seikat selvästi näyttävät olevien olojen kiihottavaa voimaa.

Tätä seurasi lukuisia muita lakkotapahtumia pitkin maata kuten Mäntsälässä, Sälinkään, Vanhankartanon y. m. alueilla 1 päivä toukokuuta. Jokioisissa 16 p. ja Laukon Tottijärven kartanoilla Vesilahdella 21 päivä toukokuuta. Myöskin Multialla, Säamingissä ja 21 päivä heinäkuuta Kartanonkylän kartanossa Ypäjällä. Tämän lisäksi lakkoja ja riitaisuuksia 1906—1907 aikana seuraavissa paikoissa: Espoossa, Helsinginpit., Heinävedellä, Hiitolassa, Kavantsaassa, Keravalla, Lapissa, Lammilla, Porvoonpitäjässä, Valkealassa ja Vihtijärvellä.

Niistä on tuo kuuluisa Laukon lakko enemmän mieliä jännittänyt, mutta kaikki yllämainitut riitaisuudet ovat kumminkin tehneet osaltaan niin suuren herätystyön tilattoman väen keskuudessa, että se on torppariliikkeemme historian kauneimpia mutta samalla sääliävämpiä lehtiä.

Laukon lakko, joka myöskin välittömästi puhkesi perin sietämättömien sikäläisien olosuhteiden pakottamana, muuttui murhenäytelmäksi semmoiseksi, jolle saa vertaa hakea barbaarisien maitten asutushistoriasta, mutta tuskimpa minäkään kultturimaan rajojen sisältä. Vastoin porvarillisien eduskunnassakin esittämiä puolueellisia tietoja, oli Laukossa esim.

verotkin jo kohtuuttoman suuret, joista saa käsityksen tietäessään niiden olleen keskimäärin 43 mk. ha alalta. Tilattoman väestön Alakomitean laskeman ha alan peltoa 200 mk. pääoma-arvon mukaan tekisi mainitut verot jo yli 20 % korkoa maanpääoma-arvolle.

Tinkitöitä on myöskin sikäläisien olojen tuntiat väittäneet suuremmiksi kuin muiden torppari-alueiden ja etenkin Etelä-Suomessa yleensä käytännössä olleita työmääriä. Ajatelkaas esim. 80 kuormaa suomultaa oli talvipäiväisenä tinkinä torppareilla luoda kuormaansa ja ajaa! Siitä tuli 8 tuntisen talvipäivän osalle 10 kuormaa tunnissa, yhden kuorman luomiseen ja ajoon riitti niinmuodoin aikaa noin *6 minuuttia!* Ja maanviljelystöitä tykkänään tuntematonkin sanoo semmoisen työmäärän suorittamisen yhdessä päivässä mahdottomaksi.

Torpparilakkojemme pääasiallisimpana aiheena, kuten sanottu, on poikkeuksetta ollut sietämättömät vuokraolot. Joko on vero suhdattoman korkea, muut ehdot täyttymättömät tai sitten kohtelu isännistön taholta sietämätön. Enemmän vaikuttaneena syynä on myöskin ollut liian pitkä työpäivä. Nämä lakkoja aiheuttaneet syyt ja vuokraolojen kärjistyminen yleensä ovat viimeaikoina kehittyneet entisistä siedettävimmistä oloista lakkoja ja työrettelöitä aiheuttaviksi perin sietämättömiksi.

Toinenkin yleinen koko maata käsittävä torpparien kokous tuli välttämättömäksi toimeen saada tammikuun 13—17 päivinä 1908, porvarillinen enemmistö kuin eduskunnassa suorastaan ylimielisellä ivalla ja halveksumisella kohteli meillä suurimman ja valveutuneimman kansanliikkeemme tilattoman maalaisväestön kypsyneitä vaatimuksia, tekeilläolleen uuden maanvuokralain suhteen. Toinen torpparikokous, joka oli vielä yli 20 % lukuisammin edustettu kuin ensimmäinen, ollen edustettujen lukumäärä 61,991, pysyi tiukasti entisissä vaatimuksissaan jopa jyrkensikin niitä eräissä suhteissa. Etenkin perinnöllinen vuokraoikeus-vaatimus oli selventynyt: Torpat valtiolle suorastaan veromaksaviksi asteettain loppuvalla vuokramäärällä. Viljelys-

pakko vaatimus oli yksimielinen. Jyrkkä vaatimus oli vielä maanvuokralain lepäämään jättämisestä, jollei se vastaisi torpparikokouksissa esitettyjä vaatimuksia.

Tämä verrattain nopea herääntyminen tilattoman maatyöväen riveissä, näyttää kumminkin, kaikkien eri kehitysmuotojensakin perästä mielihyväksemme perin johdonmukaista ja yhtenäistä suuntaa, samalla kuin se todistaa maataloutemme viimeaikojen kapitalistista kehitystä ja sen edellyttämien riistomuotojen yhä häikäilemättömimpää esiintymistä. Johdonmukaisena tuloksena siten voimme pitää maaomaisuutemme kehittymisestä torppariliikkeemme nykyistä suuntaa.

V.

Kehitystä edelleen.

Ei olisi välttämätöntä eikä tarpeellistakaan lähteä tekemään mitään johtopäätöksiä vastaisen kehityksen varalle, mutta, porvarillisten eräät vääristelyt pakoittavat sanasen lausumaan.

Puolueohjelmamme se kohta jossa vaaditaan *tuotantolähteet valtion haltuun* ja etenkin se maatalousohjelmamme kohta, missä vaaditaan pakkoluovutuksen kautta palautettavaksi yksityistä maaomaisuutta valtion haltuun, on antaneet porvarillisille aiheen väittää sosialidemokratisen puolueen muka väkivaltaisesta kehitysmuotojen muovailusta, jotka muka puuttuvat taloudellisen kehityksen edellytyksiä j. n. e.

Nuo väitteet on tosin jo perin pohjin kumoutuneet ensimmäisessä ja edenkkin toisessa torpparien edustajakokouksessa, jossa yleisenä mielipiteenä yli 60,000 maanvuokraajaa etustavain taholta vaadittiin vuokraviljelys valtiolle suorastaan veroa maksavaksi, asteettain alenevalla vuokraarvolla.

Tämä vuokraajien itsensä taholla herännyt vaatimus ja sen yleinen kannattaminen kautta maan pitäisi jo selvästi

näyttää porvarillisille puolueillemme, että kehitys jo meilläkin on varmasti käymässä siihen suuntaan että *yksityinen* omistaja tulee yhä tarpeettommaksi vastaisen kehityksen vaiheissa.

Pakkoluovutuksen ja viljelyspakon toimenpiteet taas kohtaavat ainoastaan semmoisia suuria maaomaisuuksia, jotka ovat taakkana ja painolastina taloudelliselle kehitykselle yksityisomistuksensa takia. Pienempiä maaomaisuuksia ja pientalonpoikia ei tule pakkotoimenpiteet kohtaamaan, eikä sosialidemokratinen puolue heidän omistusoikeuksiaan rajoittamaan, kyllä kapitalistinen kehitys tulee pitämään huolen siitä, että heidänkin on paljon edullisempaa olla valtiolle suorastaan veroa maksavina vuokralaisina kuin yksityisinä omistajina.

Pääomien keskittyminen, Marx'in muodostama taloudellisen kehityksen laki pitää kumminkin paikkansa niin hyvin maanviljelykseen kuin teollisuuteenkin nähden, siitä ei nyt päästä mihinkään. Joskin on maita, missä maapääomien kasaantumista nykyään ei mainittavasti huomata, riippuu se siitä taloudellisesta laista, että pääomia virtaa aina nopeimmin siihen taloudellisen tuotannon haaraan, josta se saa suuremman koron. Teollisuus ja teollisuustuotanto on nykyään vielä, etenkin syrjäisissä maissa kuten meidän, jossa se on myöhemmin tullut vallitsevaksi, pääomalle paljon enemmän korkoa tuottavaa kuin maanviljelys, joten pääomat virtaavat maanviljelyksestä teollisuuteen, aiheuttaen seisantotilan maapääomien kehityksessä, pitkän vallitsevan liikepulan mainitussa tuotannon haarassa.

Maailman viljamarckkinoiden tila, jossa ei tule kysymyseenkään kilpailla meidän maanviljelystuotteillamme, on vaikuttanut meilläkin seisantotilan maataloudellisessa kehityksessä ja pääomien virtaamisen tuotannon haaroihin metsäteollisuuteen ja karjatalouteen, joilla on merkitystä tuotteiden markkinoilla, mutta edellinen niistä jo lähimmässä tulevaisuudessa tulee menettämään kaiken merkityksensä kilpailevana tuotannonmuotona, ehtymisensä vuoksi ja jälkimmäinen

on jo näyttänyt taipumusta maapääomien keskittämiseen ja niiden kapitaliseeramiseenkin käsin.

Yllämainittu seisantotila on kotiteollisuusluonteisen pienviljelyksen kehitymis-aika, mutta kapitalistisen kehityksen kaikkimääräävä mahti tempaa senkin ennemmin tai myöhemmin muovaellakseen jo sitä suuremmalla syyllä, kuin suurtuotanto maataloudessakin omaa kaikki ne edellytykset jatkuvalla kehitykselleen, jotka suuremmaksi osaksi tahi tykänään puuttuvat pienviljelykseltä. Yhdysvallat esim. myyvät viljaa sangen huokeasta, ja juuri siellä muuttuu viljelys voimaperäiseksi, kapitaliseeraantuu ja keskittyy.

Suurtuotanto tulee olemaan määräävänä meidänkin syrjäisissä oloissamme ja siten maaomaisuuksien kasaantuminen tulee suorittaneeksi perin tärkeän tehtävän viskaamalla itsenäiset pienviljelijät, koko omistavan talonpoikais-aineksen tilattoman köyhälistön suureen joukkoon. Siitä syystä, kuten jo mainitsin, ei sosialidemokratia tarvitse heidän omistusoikeutensa kajota ja sitä rajoittaa, sillä sen tulee tekemään heidän itsensä ihailema kapitalistinen kehitys ja siten samaisen kehityksen kautta järjesty tulevaisuuden yhteiskunnan taloudellinen ja yhteiskunnallinen järjestelmä.

Eihän voida olla muuta kuin yhtä mieltä siinä, että nykyinen torpparijärjestelmämme on taloudellisessa kehityksessä ainoastaan välillinen ilmiö, joka tulee häviämään pois. Yhtä vähän voidaan väittää valtiolle suorastaan veroamaksavan vuokraperiaatteen olevan häviämättömämpää luonnetta niin kauvan kun valtio on porvarillinen organisatsioni, kuten nyt, mutta sosialidemokratisen puolueen tarkoitus on lieventää tätä taloudellista kehittymä-sarjaa ja muutoksien tapahtumista mahdollisimman tuskattomasti, mutta silti köyhälistön luokkaetuja vastaavassa mittakaavassa.

Niinmuodoin emme vastusta pääomien kehittymistä, maapääomatkin lukuunotettuina, omien lakiensa mukaan, päinvastoin, sillä maapääomien keskittyminen ja kapitaliseeraantuminen suurtuotannoksi on ainoastaan ajan kysymys, joka kehitysmuoto syrjäisissäkin ja vähemmän maanviljelykselle otollisissa maissa, kumminkin pakottaa maa-

talouden suurtuotannon ehtojen alaiseksi, tai sitten menettämään kaiken merkityksensä muiden tuotantojen eduksi.

Kuten sanottu, on torpparilaitoksemme kapitalistisen kehityksen pakosta häviävä nykyisessä muodossaan. Luultavasti käy siirtyminen välittömästi nykyisestä vuokramuodosta omistusoikeudelliseen pienviljelykseen ja siitä nopeasti, maaomaisuuksien kasaantuessa muun itsenäisen pikkutalonpoikaisluokan keralla tilattoman palkkatyöväen laajeneviin riveihin, yhtyäkseen taas kasaantuneiden maaomaisuuksien siirtyessä ja siirrettäessä yhteiskunnan käsiin, joko yhteiskunnalle veroamaksaviksi viljeliöiksi, mutta joka tapauksessa silloisien maapääomien järjestäviksi yksilöiksi.

Se on yksi tie, kapitalistisen kehityksen tie, ja vähemmän halua ja vielä vähemmän mahdollisuutta on pohjakerrosten nopealla valtaanpääsemiselläkään sivuttaa kapitalistisen kehityksen ehtoja ja välttää esim. varsinaisen maanviljelijäluokan maattomaksi joutumista maaomaisuuksien kasaantuessa.

Ei, kuten sanottu, muuta asiaa vähääkään jonkun maan köyhälistön satunnainen valtaanpääsy, sillä yhteiskunnallisen, kuten kapitalistisenkin kehityksen ehdot toteutuvat ainoastaan kansainvälisen kehityksen tasossa.

Työväen Sanomalehti O.-Y:n

kustannuksella on ilmestynyt:

- Asetus torpan, lampuottilan ja mäkitupa-alueen vuokrauksesta** sekä siihen liittyvät kiinnitystä koskevan asetuksen ja ulosottolain muutetut kohdat sekä aikaisempiin sopimuksiin vaikuttava asetus ynnä hakemisto. Hinta 30 piä.
- Karl Marx, Palkkatyö ja pääoma.* Suom. Väinö Jokinen. Siv. 52. Hinta 50 p.
- Karl Kautsky, Ranskan vallankumousajan luokkavastakohdat 1789.* Suom. Yrjö Sirola. Siv. 90. Hinta 1 mk.
- Karl Kautsky, Parlamenttarismi, kansanlainsäädäntö ja sosialidemokratia.* Suom. Erl. Aarnio. Siv. 152. Hinta 1: 50, 1: 75 ja 2: 25.
- G. von Gizycki, Luennoita yhteiskunnallisesta siveysopista.* Siv. 81. Hinta 75 p.
- A. Fannekoek, Työläisten taistelu.* Siv. 42. Hinta 40 p.
- Hilja Pärssinen, Koulut ja köyhälistö.* Siv. 16. Hinta 15 p.
- Ljadow, Venäjän Sos.-dem. puolueen historia.* Osat I, II ja III. Sivuja kussakin n. 180. Hinta osalta 1: 50.
- N. Roshkow, Venäjän maatalouskysymyksestä.* Suom. Sulo Wuolijoki. Sivuja 24. Hinta 25 p.
- Veijon-Veikko, Taistelua elämän kruunusta.* Torpparihäätö-näytelmä. Siv. 74. Hinta 60 p.
- O. Dalkvist, Tukkihuijarien jaloissa.* Siv. 66. Hinta 50 p.
- Tampereen ensi ja toisen torpparikokouksen pöytäkirjat** maksavat 50 p. ja 1: 25.
- Laukon lakko ensim. kansaneduskunnan maatalousvaliokunnassa.** Kirj. Kolmas sihteeri. Siv. 32. Hinta 30 p.
- Aatto Sirén, Pienviljelijöiksikö tilaton väestö.* Hinta 10 p.
- Salon-Kaiku, Pienviljelijät ja sosialidemokratia.* Siv. 32. Hinta 10 p.
- Maa yksityisille.** Väittelyä. Siv. 16. Hinta 15 p.
- Kuokka, Mitä Korpiselän torppari tiesi kertoa.* Siv. 12. Hinta 10 p.
- Yrjö Jahnesson, Läänintilastomme uudestaan järjestämisestä.* Hinta 10 p.
- Valtiopäiväjärjestys ja vaalilaki.** Hinta 30 p.
- Yleisten kokousten toimeenpanijoille.** (Kokouslaki). Hinta 10 p.

Saadaan

Työväen Kirjakaupasta

Helsinki, Sirkuskatu 3.

Hinta 30 p.